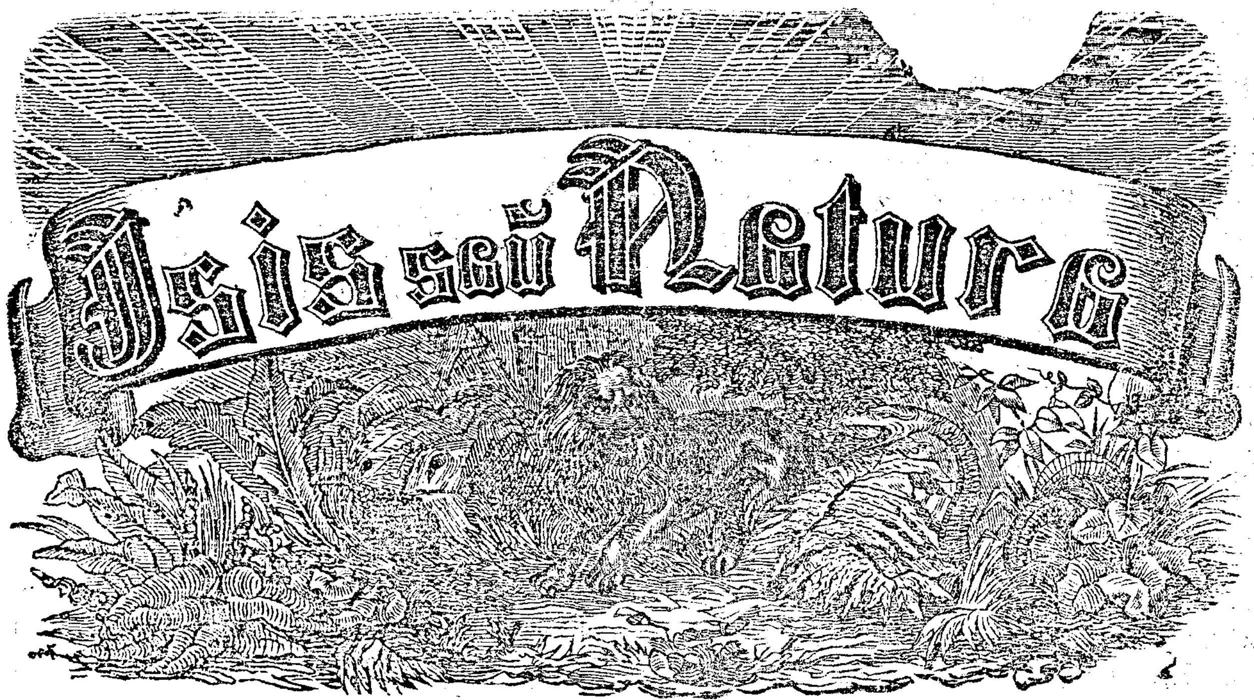

JURNAL

ПЕNTPȢ PESПÎNDIPEA ШTIINЦЕЛОPȢ NATȢPAЛE ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE

Pedigeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

№ 39. (Anȣлȣ̆ алȣ̆ пatpȣлеа) Бȣkȣpeштĭ 22 Oktomвpie, 1859.

Desпpe пasъpiле kape sвоаpъ пeste очеanȣ̆.

În nȣmъpȣлȣ̆ tpeкȣtȣ̆ amȣ̆ вopвitȣ̆ despre Guano каpe este продȣktȣлȣ̆ пasъpiлоpȣ̆ de mape; akȣmȣ̆ sъ комȣnikъmȣ̆ чева desпpe ачeste пасъpĭ înseшĭ.

Ȣпeлe din пasъpiле кapе nавiгаtopiĭ ле гъseskȣ̆ zвȣpîndȣ̆ пе очеanȣ̆, se depъpteazъ depapte de цъpmȣpiле mъpeĭ, пе kîndȣ̆ aлteле petpekȣ̆ toatъ вieaца лоpȣ̆ пeste оглinda очеanȣлȣĭ. Чеа maĭ mape пapte a aчestopȣ̆ пasъpĭ, se гъseskȣ̆ tokmaĭ în локȣлȣ̆ ȣnde очеanȣлȣ̆ este tȣpвȣpatȣ̆ adese-opĭ de fелȣpimĭ de ȣpaгane шi navigatopiĭ ле гъseskȣ̆ акоaо în mizлокȣлȣ̆ aчestopȣ̆ sчеne гpandioase шi înгpozitoape. Kîndȣ̆ naviгatopiĭ tpemȣpъ пentpȣ soapta лоpȣ̆, atȣnчĭ въdȣ̆ кȣ înkpemenipe къ ачeste пasъpĭ sîntȣ̆ foapte лiniшtite, ва înkъ вeseле шi пapkъ se вȣkȣpъ a asista ла ачestȣ̆ sпeкtакoлȣ̆ mъpeцȣ̆ aлȣ̆ natȣpeĭ. Еле zвоpȣ̆ кȣ о mape ȣшȣpinцъ шi веseлie în kontpa dipeкцiȣneĭ sȣfлъpeĭ ȣpaганȣлȣĭ. Dapȣ̆ еле аȣ̆ шi dpeptate a se înвeseлi atȣnчĭ; къчĭ ȣpaганȣлȣ̆ пpodȣче къ toate animaлеле miчĭ кapе tpъeskȣ̆ în fȣndȣлȣ̆ mъpeĭ, maĭ кȣ seamъ moлȣшкiĭ, se ese în sȣsȣ̆ simцindȣ̆ шi еле оapeшĭкapе skimвape în mediȣлȣ̆ în кapе esistъ, поate шi dpeptȣ̆ кȣpiozitate вopȣ̆ шi еле sъ вazъ че se întîmплъ пе sȣпpafaцa mъpeĭ; atȣnчĭ пasъpiле

гъseskȣ̆ tokmaĭ ачеea че каȣtъ, adikъ nȣtpimîntȣлȣ̆ лорȣ̆ în aвondinцъ; dapȣ̆ пештiĭ nȣ преа аȣ̆ обiчеiȣ̆ ка съ сȣie сȣсȣ̆ în timпȣлȣ̆ фȣртȣnoсȣ̆; însъ ачеste пъсърi nȣ преа съ nȣtpeskȣ̆ de пеште. Мȣлцĭ natȣpaлiштiĭ, desekîndȣ̆ корпȣpiле пасърiлорȣ̆ de mape, s. e. a пасъреĭ Albatros шi a aлторȣ̆ пасърĭ nȣmite Pelagiers (ȣмвлъторĭ пе mape) n'aȣ̆ гъsitȣ̆ ръмъшiцъ de пеште în stomakȣлȣ̆ лорȣ̆. Ачеste пасърĭ sîntȣ̆ foapte вораче, къчĭ kînd ле este foame, atak шi пе Cetacée (Kitȣpĭ) шi кеарȣ̆ se mъnînкȣ̆ ȣna пе aлta. Ачеste пасърĭ аȣ̆ шi обiчеiȣ̆ къ, kîndȣ̆ ворȣ̆ съ npinzъ npada лорȣ̆, se пȣnȣ̆ пе апъ notîndȣ̆ лîngъ npada лорȣ̆ (толȣшкiĭ) шi аша iĭ npîndȣ̆; dapȣ̆ пештiĭ nȣ poate съ'ĭ npinzъ astȣ̆-фелȣ̆; къчĭ кȣpîndȣ̆ daȣ̆ fȣгa шi ȣкапȣ̆.

Este înведepatȣ̆ къ zворȣлȣ̆ ачеstорȣ̆ пасърĭ, treвȣе съ fie foapte пȣtepnikȣ̆; fiindȣ̆ къ tokmaĭ în timпȣлȣ̆ ȣраганелорȣ̆ еле mергȣ̆ ка съ'шĭ каȣte пе mape nȣtpimîntȣлȣ̆ лорȣ̆. Kîndȣ̆ este ȣnȣ̆ vîntȣ̆ tape пе mape, atȣnчĭ navigatopiĭ вȣdȣ̆ ачеste пасърĭ stîndȣ̆ сȣсȣ̆ în аерȣ̆ neste коравiе fъръ вр'о miшкаре de zворȣ̆, dapȣ̆ kîndȣ̆ e лiniште în аерȣ̆, ачеste пасърĭ nȣ sîntȣ̆ în stape ка съ se цie nemiшкаte în аерȣ̆, чĭ fakȣ̆ niште învîptiрĭ mapĭ în аерȣ̆ înконцiȣpîndȣ̆ astȣ̆-фелȣ̆ корȣвiĭ; dapȣ̆ шi пȣtepea apipiлорȣ̆ лорȣ̆, ape mapцinĭ; de ачеea kîndȣ̆ ȣраганȣлȣ̆ e tape neste mъсȣръ, atȣnчĭ шi еле sîntȣ̆ siлite съ dea fȣгa naintea vîntȣлȣĭ.

Локȣлȣ̆ adȣnъpeĭ чentpaлe a ачеstорȣ̆ miлioane de пасърĭ очеaniче, съ паре a fi очеanȣлȣ̆ împpeцiȣpȣлȣ̆ Аȣstpaлieĭ ȣnde se хотъръskȣ̆ tpeĭ kontinente: adeкъ Аfpika, Аmepika шi Аȣstpaлiea. Ачеste пасърĭ, de шi sîntȣ̆ în stape ка съ ȣмвле zȣвȣpîndȣ̆ neste очеanȣ̆ съпtъmînĭ шi кеарȣ̆ лȣnĭ întpeцĭ fъръ ръпаȣсȣ̆, кȣ toate ачеste nȣ пъръseskȣ̆ zonеле кълdȣpoase ȣnde se паре къ sîntȣ̆ konfinate de Natȣръ.

Аfаръ d'ачеste adeвъpate Pelagiers (saȣ̆ пасъpiле очеaniче) navigatopiĭ întîлneskȣ̆ кiарȣ̆ npetȣtindenea пасърĭ miчĭ nȣmite *Fetrele* кape съ плimвъ пе жосȣ̆ пе сȣпpafaцa mъpeĭ, întokmaĭ кȣmȣ̆ mepцe ȣnȣ̆ omȣ̆ пе ȣskatȣ̆ шi ачеste пасърĭ se аpъt iap nȣmaĭ în timпȣл fȣptȣnелор mapĭ. Ачеste пасърĭ шi aлte пасърĭ de mape аȣ̆ ȣnȣ̆ корпȣ̆ foapte сȣвцipe шi sворȣлȣ̆ лорȣ̆ este аша de iȣte în kîtȣ̆ papȣ̆ peȣшеште чine-ва ка съ dea кȣ пȣшка întp'însele; dapȣ̆ navigatopiĭ niчĭ къ daȣ̆ în пасъpiле de fȣptȣnъ; къчĭ аȣ̆ o npeжȣdeкatъ ка ачеasta, a npodȣче nenopoчipe navigъtopiлорȣ̆ ameninцaцĭ de fȣptȣnъ.

O speцъ d'ачеste пасърĭ, adeкъ speцa *Albatros* аȣ̆ ȣnȣ̆ корпȣ̆ foapte mape; къчĭ kîndȣ̆ întindȣ̆ apipiле лорȣ̆ аȣ̆ o mъpime de $^{3}/_{4}$ metpĭ; апоĭ kîntъpeskȣ̆ 8—10 кiлограme. Din каȣza ачеsteĭ mъpimĭ, natȣpaлistiĭ аȣ̆ datȣ̆ ачеsteĭ пасъpe nȣmipea de *oaia de ла капȣ̆* de вȣna speранцeĭ (къчĭ ачеste пасърĭ se цinȣ̆ mȣлtȣ̆ ла капȣ̆ de вȣna speранцъ în колцȣлȣ̆ mepidionaлȣ̆ аȣ̆ Аfpiчeĭ); însъ s'a въzȣtȣ̆ ачеste пасърĭ шi în Kamчatka шi în nopdȣлȣ̆ Аmepiчeĭ. Dapȣ̆ ла капȣлȣ̆ de вȣna speранцъ, ȣnde maĭ în totȣ̆ anȣлȣ̆ sîntȣ̆ fȣptȣnĭ, аколо se vede maĭ totȣ̆-d'aȣna Albatros înконцiȣpîndȣ̆ корȣвiĭ; аколо sîntȣ̆ шi maĭ лesne de npinsȣ̆. Еле ȣpmeaзъ корȣвiĭ шi noaptea; însъ nȣmaĭ kîndȣ̆ e ȣnȣ̆ vîntȣ̆ tape afаръ; aлtmintpeлea ръmîne пе mape depapte de коравie шi petpekȣ̆ noaptea пе mape dopmindȣ̆ notîndȣ̆.

Карnea лорȣ̆ este foapte desfȣstoasъ шi niчĭ ȣnȣ̆ фелȣ̆ de гъtipe nȣ este în stape съ fakъ ачеastъ карnе вȣnъ de mînkatȣ̆. Dapȣ̆ din oaseле лорȣ̆, Mateлоцiĭ fakȣ̆ лȣлеле кape sîntȣ̆ foapte npeцȣite шi din пелеа кape înконцioаръ deцeteле лорȣ̆, fakȣ̆ пȣnцĭ de tȣtȣnȣ̆. Dapȣ̆ Mateлоцiĭ аȣ̆ кpȣzimea къ, kîndȣ̆ аȣ̆ npinsȣ̆ ȣnȣ̆ Албatpoсȣ̆ îndatъ iĭ жȣпвeskȣ̆ de viȣ̆ ачеastъ пеле din piчioape, temîndȣ-se ка съ nȣ se pȣпъ maĭ пе ȣpmъ шi съ nȣ poatъ fаче пȣnцĭ dintp'însele. Къtpe finitȣлȣ̆ лȣĭ Septemвpie (kîndȣ̆ înчепе npimъvapa în цapa капȣлȣĭ de вȣna speранцъ, шi în sȣdȣлȣ̆ Аmepiчeĭ шi a Аȣstpaлieĭ), atȣnчĭ ачеste пасърĭ пȣnȣ̆ оȣъ шi 'шĭ fakȣ̆ кȣiȣpiле лорȣ̆ пе ла цъpmȣpiле ачеstорȣ̆ kontinente. Ачеste кȣiȣpĭ sîntȣ̆ fъкȣte de nomoлȣ̆ шi de iapвъ шi аȣ̆ fopma ȣneĭ късъцinĭ de zахаръ. Sîntȣ̆ foapte mapĭ шi konpindȣ̆ nȣmaĭ 2 saȣ̆ 3 оȣъ d'o кoлoape aлвъ mînжitъ. De шi карnea ачеstорȣ̆ пасърĭ este foapte ȣpîtъ de mînkape; оȣъле лорȣ̆ din kontpa sîntȣ̆ foapte вȣne шi гȣstoase ла mînkape. Ачеste кȣiȣpĭ sîntȣ̆ înшipate în лiniĭ mapĭ пе taлȣpiле mъpeĭ шi seamъnъ de depapte кȣ niште sate saȣ̆ вopdeiле oamenilорȣ̆.

Ка съ vazъ чine-va kîtȣ̆ de mape sîntȣ̆ distanцеле кape ачеste пасърĭ stpъвatȣ̆, este destȣлȣ̆ a чita napaцiȣnea ȣnȣĭ navigъtopȣ̆ (de кape

amȣ̆ împrȣmȣtatȣ̆ aчestȣ̆ aptiкoлȣ̆) къ a въzȣ ȣ̆ odatъ o Бекaцъ de mape întpe California шi inсȣлеле de Sandvich, ла o denъptape de 300 леце (miле) de opĭ-че пaлтъ de пъmîntȣ̆ ȣsкatȣ̆.

Întpe пasъpiле de mape sîntȣ̆ ȣнеле кaрe se denъpteazъ dimineaцa din цъpmȣpiле mъpeĭ шi seapa peвinȣ̆ aкoлo шi se кȣлкȣ̆. Dapȣ̆ adeвъpata пasъpe de mape (пȣmitъ Procellaride шi Pelagiere în Istopiea Natȣpaлъ) pъmîne, прекȣmȣ amȣ̆ zisȣ̆, лȣnĭ întpeцĭ некȣpmatȣ̆ пe oглinda oчеaнȣлȣĭ, maĭ кȣ seamъ кînдȣ̆ aчeaстъ oглindъ imensъ este tȣpбȣpatъ de ȣpагaне tepiбiле.

O aлтъ oбсеpвaцiȣне кȣpioaсъ s'aȣ̆ fъкȣtȣ̆ ла пasъpiле de fȣptȣnĭ: adiкъ de шi sîntȣ̆ feлȣpimĭ de sneцe, ȣнеле mapĭ шi пȣtepniче шi aлтеле miчĭ шi deбiле; кȣ toate aчestea пȣ s'aȣ̆ въzȣtȣ̆ кȣ челе mapĭ шi пȣtepniче apȣ̆ fi ronitȣ̆ пe челе deбiле шi miчĭ. Eatъ къ шi пasъpiле de fȣptȣnъ tpъeскȣ̆ în паче шi apmonie кîndȣ̆ sîntȣ̆ amepinцate *toate* de ȣpагaне tȣpбȣpъtoape. Aчeaстъ oбсеpвaцiȣне кonpinde o mape лекцiȣне шi пentpȣ oamenĭ шi пoпȣлĭ.

Ȣpsȣлȣ̆ în antiкȣitate.

Întp'ȣнȣ̆ aptiкoлȣ̆ (Isisȣ̆ 1859, No: 28) amȣ̆ вopбitȣ̆ despре леȣ în timпȣpiле antiче; aкȣmȣ̆ вomȣ̆ вopбi despре ȣpsȣ̆ în timпȣpiле antiче.

Ȣpsȣлȣ̆ epa în timпȣpiле antiче, кa шi în seкȣлеле mediane, maĭ oбiчнȣitȣ̆ în лȣme de кîtȣ̆ aкȣmȣ̆. (Aкȣmȣ̆ aвemȣ̆ mȣлцĭ «ȣpsȣzĭ» dapȣ̆ пȣцinĭ ȣpшĭ). În timпȣлȣ̆ pomanilopȣ̆, ȣpsȣлȣ̆ epa foapte pъsnînditȣ̆ пe neninsȣлa Пipeneiлopȣ̆, asemenea шi în nopdȣлȣ̆ Afpiчеĭ (Mapoкo maĭ кȣ seamъ) de ȣnde венea d'o datъ *o sȣtъ* de ȣpшĭ к'o sȣtъ de Apanĭ кa sъ жoaче în жoкȣpiле чipчensiче ȣnde пȣбliкȣлȣ̆ a asistatȣ̆ ла o лȣntъ de moapte întpe omȣ̆ шi animaлеле fepoче. Кeapȣ̆ insȣлa Siчiлiea aвea atȣnчĭ ȣpшiĭ sъĭ d'ȣнȣ̆ neamȣ̆ deoseбitȣ̆. Dapȣ̆ în Itaлiea de жosȣ̆, maĭ кȣ seamъ mȣnцiĭ Lucanieĭ epaȣ̆ atȣnчĭ pesidenцa ȣpшiлopȣ̆ mаже-tomĭ asemenea шi Apaбia, de шi Apaбiea epa atȣnчĭ maĭ пoпȣлатъ de oamenĭ de кîtȣ̆ Lucaniea. Aiчĭ în Apaбiea se гъseшte шi aкȣmȣ̆ ȣpшĭ, adeкъ în mȣлцimea de кaвepne aле mȣnцiлopȣ̆ че esistъ aкoлo. În timпȣлȣ̆ лȣĭ Horatiȣ̆, ȣpшiĭ eшeaȣ̆ seapa din кȣлкȣшȣлȣ̆ лopȣ̆ în пъdȣpĭ шi венeaȣ̆ sъ'шĭ кaȣte пȣtpimîntȣ̆ de animaле кiapȣ̆ în гpаждȣpiле шi кoшapeле oameniлopȣ̆. Ȣpsȣлȣ̆ шtiea пpea бine къ гъseшte ȣнȣ̆ prînzȣ̆ бȣнȣ̆ în oiле гpase пȣmite Tapentteniче кaрe aкonepeaȣ̆ kîmпiiле Itaлieĭ, пȣцine къsnite de пȣȣгȣлȣ̆ agpiкȣлtopȣлȣĭ.

Doкȣmentеле istopiче antiче, пe пpoбъ къ în aчestȣ̆ timпȣ̆ s'a гъsitȣ̆ mȣлцĭ ȣpшĭ în Eлвецiea, Цepmanica, Panoniea, (Ȣngapiea) шi Daчiea. Eлeniĭ aвeaȣ̆ шi eĭ ȣpшiĭ лopȣ̆ în Eлada кa шi în Peloponens (Morea). Mitȣлȣ̆ (tpadiцiȣnea) къ Callisto s'a skimбatȣ̆ întp'o ȣpsoaĭкъ, s'a пъsкȣчitȣ̆ în Arcadiea. Dapȣ̆ e кȣpiosȣ̆ a вedea къ o asemenea tpadiцiȣне пoпȣлapъ se гъseшte ла ȣнȣ̆ пoпȣлȣ̆ лoкȣindȣ̆ foapte denapte de ла Eлenĭ, adeкъ ла Danĭ în Danimarкa кaрe aȣ̆ шi eĭ ȣнȣ̆ кînteкȣ̆ пoпȣлapȣ̆ пȣmitȣ̆ Dalbi-ȣpsȣ̆ шi кaрe paкontъ de fiȣлȣ̆ ȣнȣĭ peцe кaрe s'a skimбatȣ̆ întp'ȣнȣ̆ ȣpsȣ̆.

Ȣнȣ̆ aлтȣ̆ Mitȣ din Apкadiea paкontъ къ fata Atlante epa esпȣsъ de' кътpe пъpinцiĭ eĭ întp'o пъdȣpe кa sъ moapъ de foame (ȣнȣ̆ лȣкpȣ foapte oбiчнȣitȣ̆ atȣnчĭ în Apкadiea), dapȣ̆ o ȣpsoaĭкъ гъsindȣ̆ aчeaстъ fatъ, a xpъnit'o кȣ лаnteле eĭ шi a adontat'o кa кoniлa eĭ. Ȣнȣ̆ asemenea mitȣ̆ вopбeшte къ Aлeкsandposȣ̆ fiȣлȣ̆ лȣĭ Priamos (aчeлa кaрe aȣ̆ fȣpatȣ̆ пe ȣpтъ пe fpȣmoasa Eлena шi a aпpinsȣ̆ pesбeлȣ de ла Troia) epa шi eлȣ̆ esпȣsȣ̆ în пъdȣpe шi кpesкȣtȣ̆ de кътpe ȣнȣ̆ ȣpsȣ̆. Este кȣpiosȣ̆ къ кiapȣ̆ mitȣлȣ̆ antiкȣ̆ ziче къ челе maĭ fpȣmoase fete din Mitoлoцiea (Collisto шi Atlante) s'a datȣ̆ în mîna ȣpшiлopȣ̆. În timпȣлȣ̆ nostpȣ faкȣ̆ asemenea oamenĭ, къ daȣ̆ feteле челе maĭ fpȣmoase în mîinеле ȣpъȣziлopȣ̆. Dapȣ̆ opĭ кȣmȣ̆, este înвedepatȣ̆ къ în antiкȣitate ȣpsȣлȣ̆ пȣ epa aшa inamiкȣлȣ̆ omȣлȣĭ шi temȣtȣ̆ de eлȣ̆ de кîtȣ̆ aкȣmȣ̆. Din кontpa, se вede къ în totȣ̆ timпȣлȣ̆, ȣpsȣлȣ̆ epa inamiкȣлȣ̆ oiлopȣ̆ шi aлȣ̆ вaчiлopȣ̆ tinepe, de aчeea 'лaȣ̆ ronitȣ̆ oameniĭ totȣ̆ mepeȣ̆,

ші аша ведемŭ къ déja în timпȣлŭ лȣĭ Xenophone, ȣрсȣлŭ s'а фъкȣtŭ невъзȣtŭ în Arcadiea ші înкъ maĭ nainte s'a stepsŭ de ла сȣпрафаца insȣлеĭ Kreta, de кътре ероȣлŭ mitолоџiкŭ Erakles.

În Thesalia, Epirus ші Makedonia ера în timпȣріле antiче мȣлціме de ȣрші ка ші леĭ. Дарŭ în Therakieĭ аŭ esistatŭ în timпȣлŭ лȣĭ Pliniu, ȣрші албĭ пе каре oamenii ĭĭ prindea ші ĭĭ пȣнеаŭ în niште колівіĭ. Ачестŭ обічеĭŭ а ціnȣtŭ кіарŭ tîрzĭȣ пînъ în timпȣлŭ imператорȣлȣĭ Valentinianŭ de каре se ziче къ а пȣсŭ doĭ ȣрші дрептŭ караȣлъ ла поарта iatakȣлȣĭ съȣ de dormitŭ. Унŭ asemenea обічеĭŭ кȣріосŭ не раконтъ вестітȣлŭ џеографȣлŭ Ritter, къ esistъ ȣнŭ Sȣltanŭ în Indiea каре аре обічеĭŭ d'a пȣне ла ȣша палатȣлȣĭ съȣ în орашȣлŭ Maisor, doĭ tigriĭ sînџероші легаці кȣ ланцȣ d'арџintŭ ка съ'лŭ пъzeaskъ. În timпȣлŭ лȣĭ Senecca, oamenii аŭ штіȣtŭ déja а înвъца пе ȣршĭ ші а фаче din еĭ animaлеле foarte блînde ші askȣлtъtoare (прекȣмŭ раконтъ Senecca în опȣлŭ съȣ: de ira). Déja atȣнчĭ oamenii аŭ фъкȣtŭ din ȣрсŭ, ȣнŭ komediantŭ.

Asiea mikъ n'a fostŭ, nічĭ нȣ este sкȣtitъ nічĭ акȣмŭ de ȣрші. Къчĭ ші акȣмŭ раконтъ мȣлці воіаџіорĭ de мȣлцimĭ de ȣршĭ че ȣмблȣ în America, Lydiea, Phrigiea, Pontus etc. Лîнгъ рȣінеле орашȣлȣĭ Xantos (în партеа sȣдȣлȣĭ а ачестеĭ пенinsȣле) se афлъ ші акȣмŭ ȣрші în абондinцъ. Stȣпiĭ de албіне каре sîntŭ мȣлtŭ кȣлtіваці аколо, sîntŭ înкonџiȣраці de zidȣрĭ марĭ ка съ нȣ поатъ ȣрсȣлŭ съ se апропіе ла dînшiĭ. Дарŭ нȣ нȣмаĭ în Siria, чі ші претȣtindenea ȣрсȣлŭ este аmatорŭ de miере, de ачееа елŭ se нȣмеште în лімбеле славе «мȣшкъторŭ de miере.»

Нȣ se штie de sigȣрŭ dakъ déja în antikȣitate аŭ esistatŭ ȣрші албĭ (ursus Syriacus) în Siria ші în мȣнціĭ Libanon; atîtŭ е sigȣрŭ къ în Thraciea а esistatŭ atȣнчĭ ȣршĭ албĭ ші este а пресȣматŭ къ ачестŭ ȣрсŭ s'а esпatріatŭ de ла Siria ла Thraciea ка мȣлте алте animaле d'аколо. Sакра skrintȣръ поате съ не sерве дрептŭ dokȣментŭ къ în antikȣitate аŭ esistatŭ ȣршĭ în Паlestina, fiindŭ къ аколо se ziче къ doĭ ȣршĭ tineрĭ аŭ венітŭ de ла пъдȣре ші аŭ mîнкатŭ (дрептŭ nedeaпсъ) пе amîndoĭ бъеціĭ каре 'шĭ аŭ бътȣtŭ жокŭ de профеtȣлŭ Eлiса. În Eџiпtŭ (ȣnde ера мȣлцĭ sfinцĭ de регнȣлŭ animaлŭ) ші ȣрсȣлŭ а fostŭ венератŭ ка о fiinцъ sакръ ші s'а гъsitŭ аколо în абондinцъ în timпȣлŭ лȣĭ Herodaot.

Аша дарŭ е înвederatŭ къ în seкȣлеле treкȣте, ȣрсȣлŭ а tръitŭ în nордȣлŭ Афрічеĭ, Galiea, Germaniea, Italiea, Elada, Asiea mikъ, Siriea ші пînъ ла Пірамiziĭ în Eџiпtŭ. Asemenea ші пе insȣлеле Чічіліа ші Kreta. Din ачесте доъ insȣле, романiĭ s'аŭ провізionatŭ кȣ miĭ de ȣршĭ de каре авеаŭ tребȣінцъ пеntрȣ amfiteatреле а капіталеĭ Ромеĭ ші а tȣtȣлорŭ орашелорŭ провінціале. Е о sпаĭмъ kîndŭ не гîndimŭ kîte miĭ de oamenĭ аŭ fostŭ mîнкаці în ачесте amfiteatре de кътре miĭ de ȣршĭ каре аŭ жȣкатŭ аколо ролȣ sînџеросŭ de ȣчігашĭ de oamenĭ! Дарŭ kîtŭ de терівіле sîntŭ asemenea ѕчене нȣ нȣмаĭ пеntрȣ ачеіа каре sîntŭ віктемеле лорŭ, чі ші пеntрȣ totŭ попȣлŭ каре asistъ ла asemenea ѕчене пȣбліче înгрozitoаре; kîtŭ ачесте прочедȣрĭ барбаре контрібȣеsкŭ а întродȣче крȣзimea ші барбаріеа în inimiле oamenilорŭ; о ведемŭ întр'о notiцъ а лȣĭ Lactantius (în опȣлŭ съȣ de mortibus persecutorium) ȣnde ziче къ imператорȣ Galeriȣs Maximus авеа ȣршĭ марĭ ші foarte сълбатічĭ каре 'ĭ ціnеа dinadinsŭ ка съ мънînче oamenĭ віĭ ші ast-фел ераŭ înвъцаці ка съ нȣ omoаре пе віktima лор înдатъ, чі съ ĭĭ рȣпъ de віȣ mîінеле ші пічioареле ȣнȣлŭ дȣпе алтȣ! Апоĭ, ziче Lactantius, tiранȣл шедеа пе ȣн tронŭ ші прівеа кȣ плъчере ла ачест sпектакол теріВіл! Дар imператорȣлŭ Valentianus авеа обічеĭŭ къ арȣнка în колівііле ȣршілорŭ съĭ kadaвeрĭ de oamenĭ ші пресȣнъ кȣ oamenii віĭ ка съ'ĭ мънînче, ші елŭ прівеа ла ачестŭ sпектаколŭ! Eatъ ла че degradаре моралъ, ла че sклавіе eфроіабілъ а дȣкŭ жокȣріле пȣбліче реле ші nеморале пе попȣлĭ ші sȣверанĭ, saŭ съ zічемŭ maĭ віне tiранiĭ лорŭ! Eatъ infлȣinца teatрȣлȣĭ asȣпра феріčіреĭ пȣбліче!

Афаръ d'ачестŭ ȣрсŭ ал antічелор каре tръеште ші акȣмŭ пе пъмîntŭ, а esistatŭ în timпȣріле челе maĭ antiче adeкъ antedilȣвiane, ȣнŭ алtŭ ȣрсŭ de dimensiȣne џiganтікъ каре s'а stepsŭ în епока aktȣалъ а пъмîntȣлȣĭ de сȣпрафаца лȣĭ ші de каре а ръмасŭ нȣмаĭ ръмъшіце de oaseminte în ȣнеле каверне че se гъseskŭ în

terîmȣлȣ nȣmitȣ terцiарȣ каре s'a formatȣ кȣ miĭ de anĭ naintea diлȣвiȣлȣĭ. Ачестȣ ȣрsȣ fosiлȣ se destinцe прin mърimea estraordinаръ а капȣлȣĭ шi printr'o frȣnte foarte boлtitъ каре авеа. Ръmъшiцe antediлȣвiane d'ачестȣ feлiȣ de ȣрsȣ de каverne se гъsesще maĭ pretȣtindenea în Еȣропа

Ȣрsȣлȣ оакешȣ din Еȣропа.

шi кеарȣ în пъmîntȣлȣ romanieĭ. Ба îнкъ пȣtemȣ sъ zічem къ timпȣлȣ antediлȣвianȣ ера алȣ ȣрsȣлȣĭ шi а ieneĭ; къчĭ din toate animaлeлe mamifere sъnцeroase, гъsimȣ în пъmîntȣ maĭ кȣ deosebite fosiлe de ȣршĭ шi de iene (Hyena) шi foarte пȣцini de леĭ, tigriĭ шi алte кърnasiere din famiлiea Felina.

Este înвederatȣ къ „ȣршiĭ“ аȣ жȣкatȣ în лȣme ȣнȣ ролȣ mare înкъ кîndȣ пȣ ераȣ пiчiорȣ de omȣ пе пъmîntȣ.

Траiȣлȣ анiмалелорȣ.

(Ȣрмаре.)

Балена (chitulȣ), ачестȣ animалȣ immensȣ, аре о гаȣрѫ în гîтȣ прin каре mîнкареа intрѫ, аша de înгȣстѫ; în кîтȣ нȣмаї нiште animале foapte mічї s. e. скрѫтбiiле шчл. нотȣ сѫ treакѫ п'аколо, însѫ балена тѫпiнкѫ кîте о mie d'ачелеа intр'ȣнȣ minȣтȣ. Балена поартѫ în пiнтече 9–10 лȣнї пȣiȣлȣ сѣȣ; în ziоа кîндȣ fатѫ аре тѫрimea ȣнȣї таȣрȣ; еллȣ сȣџе ȣнȣ анȣ. Лаптеле баленеї seамѫнѫ кȣ алȣ вачеї. Тандреџеа баленеї пентрȣ пȣї е foapte маре; еа 'ї mîнгîiе кȣ нотѫтоареле еї, 'ї апѫрѫ кȣ кȣраџiȣ шi кiарȣ кȣ fȣрiе, кîндȣ-ї веde în вр'ȣнȣ перiколȣ.

Ачестȣ animалȣ d'о masѫ de карне енормѫ, înноатѫ în маре кȣ о iȣџеалѫ înкредiбiлѫ, шi кîндȣ îmблѫ, апа мѫрiї есте атîтȣ de тȣрбȣратѫ пар' к'арȣ sȣfла ȣнȣ маре ȣраганȣ песте dînsa. Пескȣiреа баленеї se фаче маї кȣ seамѫ пе џѫрмȣрiле нордiче din Америка (s. e. în Гроенланdа) шi есте foapte перiкȣлоасѫ. Оландезiї, Францезiї, Енглезiї шi Америкаniї se окȣпѫ кȣ ачеастѫ пескѫрiе. Пескȣiреа баленеї se фаче în лȣна лȣї Февrȣарiе шi Мартiе de кѫтре ачесте нацiȣнї în modȣлȣ ȣрмѫторȣ. О корабiе înаинteазѫ în маре пiнѫ în локȣлȣ ȣнde балена аре сѫ treакѫ; ȣнȣ маринарȣ стѫ пе ȣнȣ катартȣ шi кîндȣ еллȣ фаче ȣнȣ semнȣ кѫ веde о баленѫ, атȣнчї чеї-лалџї маринарї se пȣнȣ în лȣнтре, челȣ маї кȣраџiоsȣ în капȣлȣ лȣнтреї, iеа în мîнѫ ȣнȣ арпȣнȣ de ферȣ (harpon) foapte аскȣџiтȣ шi каре есте d'о лȣнџiме de шеасе пiчiоаре (ка ла ȣнȣ stiнженȣ) шi легатȣ de ȣнȣ шtреангȣ лȣнгȣ шi foapte гросȣ, (пе кѫпѫтiеле шtреангȣлȣї se афлѫ о stiклѫ гоалѫ дрепtȣ semнȣ), шi-лȣ арȣнкѫ пе локȣлȣ челȣ маї simџiторȣ din корпȣлȣ баленеї. Дȣпе ачееа îndатѫ лȣнтреле fȣгȣ, кѫчї алтминтрелеа неgрешiтȣ кѫ ворȣ fi рѫсtурнате прin талазȣрiле шi спȣма мѫрiї, продȣсе прin мiшкѫрiле конвȣлsiве (spasmiче) але баленеї кîндȣ se simte de моарте; апеле мѫрiї se рошескȣ ла о întindере маре de sîнџеле еї. Дарѫ балена *нȣ* моаре îndатѫ, чi ревiне пе сȣпрафаџа апеї ка сѫ рѫсȣфле înкѫ fiindȣ foapte слабѫ de перdереа sîнџелȣї, атȣнчї пескарiї требȣе сѫ se грѫбеаскѫ ка сѫ о омоаре. Дȣпе ачееа о леагѫ кȣ ланцȣрї de ферȣ de корѫбiiле лорȣ, шi дакѫ se афлѫ foapte departe de џермȣ, атȣнчї маринарiї se înкалџѫ кȣ чiсме карї аȣ кȣiе de ферȣ tарї ешiте афарѫ пе тѫлпї, se пȣнȣ пе кадаврȣлȣ баленеї, 'лȣ таiе în бȣкѫџї пе карї ле леагѫ în корабiе.

Ȣнiї еарѫшi din попȣлiї сѫлбатiчї din Америка, foapte кȣраџiошї, прindȣ балена în modȣлȣ ȣрмѫторȣ: о ȣрмеазѫ кȣ лȣнтреа, шi кîндȣ вѫдȣ кѫ балена se арatѫ пе сȣпрафаџа мѫрiї ка сѫ рѫсȣфле, атȣнчї îndатѫ se арȣнкѫ în маре шi înноатѫ пiнѫ ла dînsa, se пȣнȣ пе корпȣлȣ еї (шi балена, ачестȣ animалȣ џiгантiкȣ нiчї нȣ simte кѫ se афлѫ оаменї пе спiнареа еї) шi батȣ ȣнȣ sтîлпȣ de лемнȣ întр'ȣна din гѫȣрiле еї (евенте) пе ȣnde рѫсȣфлѫ шi арȣнкѫ апа de prisosȣ; балена акȣмȣ se кȣфȣndѫ în маре; ачешtї оаменї кȣраџiошї se кȣфȣndѫ шi еї în апѫ, дарѫ тоtȣ џiindȣ-se кȣ sила пе dînsa; акȣмȣ балена еарѫ esse пе d'асȣпра апеї de iсноавѫ ка сѫ арȣнче апа de prisosȣ прin гаȣра а доа че а рѫмасȣ неаstȣпатѫ; еї se грѫбескȣ акȣшȣ а аstȣпа прinтр'ȣнȣ алтȣ sтîлпȣ шi ачеастѫ гаȣрѫ. Кȣ астѫ операцiȣне еї 'шi-аȣ îmплinitȣ скопȣлȣ лорȣ, кѫчї балена рѫмîне înнекатѫ în апа че se афлѫ în корпȣлȣ (inima) еї шi моаре.— Din корпȣлȣ баленеї омȣлȣ профiтѫ мȣлтȣ; de шi карнеа еї е греа ла мîнкаре, дарѫ ȣнтȣлȣ din капȣлȣ еї челȣ маре (пiнѫ ла $1/3$ парте а корпȣлȣї), оаселе карї-ї кѫптȣшескȣ черȣлȣ гȣрiї (fаноане), лiмба грасѫ каре дѫ мȣлте бȣтоаiе de грѫсiме, коада каре поате сѫ serveаскѫ кеарȣ ка лопеџї ла корѫбiї марї, тоа'е în sфîршiтȣ sîнтȣ de фолосȣ.

Вȣлтȣрȣлȣ (vautour) saȣ *плешȣвȣлȣ*.— Карактереле џенерале але ачестеї пасерї sîнтȣ крȣzimea шi ферочiтатеа; плешȣвȣлȣ есте întре пасерї ачееа че есте тiгрȣлȣ întре шамiфере. Se деосiбеште de вȣлтȣрȣлȣ комȣнȣ (aquila) прin капȣлȣ шi гîтȣлȣ сѣȣ челȣ плешȣвȣ, окiї лȣї sîнтȣ ешiџї афарѫ (ла волтȣрȣлȣ комȣнȣ sîнтȣ intраџї în întрȣ); плешȣвȣлȣ se sȣiе de пе пѫмîнтȣ кȣ грестате, de треї пaтрȣ орї требȣе сѫ se înалџе пiнѫ sбоарѫ; е foapte mîнкѫчiоsȣ, е лашȣ, (frikosȣ), de ачееа рарȣ атакѫ ȣнȣ animалȣ вiȣ шi тѫпiнкѫ нȣмаї морtѫчiȣнї; кȣ кîтȣ морtѫчiȣнеа

пȣte maĭ mȣлtȣ кȣ atîtȣ-ĭ плаче maĭ біne, (вȣлtȣрȣлȣ котȣнȣ нȣ mъnînкъ nічĭ odatъ mopțъчiȣnĭ); kîndȣ atakъ вр'ȣnȣ animaлȣ віȣ kîtȣ de sлaбȣ шi гъсеште oape-кapе pesistinцъ, adȣnъ ma' mȣлцĭ kamapazĭ snpe a omopî пе ачелȣ sлaбȣ. Ачеastъ sovietate de бріганцĭ (хоцĭ) se бatȣ întpe dînшiĭ пentpȣ npada лорȣ, o mъnînкъ nînъ ръmînȣ oaвеле, mъnînкъ ка sъ ле fie destȣлȣ пentpȣ 15 ziле, dapъ se fакȣ atȣnчĭ аша de греĭ în kîtȣ нȣ noтȣ nічĭ de кȣmȣ sъ se miшче din лoкȣ, шi atȣnчĭ sîntȣ foapte ȣшорȣ de npinsȣ. — Femeлa пȣne 1—2 оȣъ, пе каpĭ ле клочеште întp'ȣnȣ кȣiбȣ fъкȣtȣ пе вîpfȣpiле stînчiлорȣ. Sîntȣ feлȣpimĭ de плешȣвĭ: *le grand vautour, v. aux lievres* каpe гонеште iепȣрĭ, se цine în пъdȣрĭ; o împeцiȣpape кȣpioasъ ла dînsȣлȣ este къ еллȣ нȣ dъ nimiкȣ пȣiлорȣ sъĭ din npada че o npinde.— *Griffon; perenopter*, e лашȣ, mînкъчiosȣ, stpiгъtopȣ шi нȣ se satȣpъ nічĭ odatъ de mopțъчiȣne, пȣte шi este desгȣstosȣ ла ведере, se aflъ în Гречiа шi în Eцintȣ. *Regeле вȣлtȣpiлорȣ* (le roi des vautours) din Amepiкa mepidionaлъ, e foapte fpȣmosȣ ла ведере. — *Vautour des agneaux*, e foapte mape, de dȣъ opĭ maĭ mape de kîtȣ вȣлtȣpȣлȣ; se aflъ în mȣnцiĭ Алпĭ; елȣ este tipaнȣлȣ церрелорȣ ȣnde tpъеште, къчĭ atakъ oĭ, капре, iепȣрĭ шi ле iea sбȣpîndȣ шчл. Kîndȣ întîлнеште вр'ȣnȣ animaлȣ mape (s. e. ȣnȣ боȣ) пе каpe нȣ noate sъ-лȣ iea în sборȣ, 'лȣ ȣpmeazъ nînъ ажȣnџе ла ȣnȣ лoкȣ stpîmtȣ лîнгъ вр'о пръпaлtie шi аколо îndatъ кȣ fорца se apȣnкъ пе dînsȣлȣ шi-лȣ dъ жosȣ în пръnastie ка sъ-лȣ omoape.— Se întîmnлъ kîte odatъ къ aчeste пasepĭ atakъ шi копiĭ mічĭ de 3—4 anĭ шi-ĭ iea кȣ dînшiĭ sбȣpîndȣ. *Вȣлtȣpȣлȣ Marchand* tpъеште în Meксiкȣ шi Кȣiена. Aчeste animaле sîntȣ foapte mînкъчioase, нȣtpindȣ-se de mopțъчiȣnĭ, tpъеште în soviețъцĭ (чete), se. npîmблъ foapte sȣsȣ în aepȣ шi kîndȣ вѣdȣ de аколо къ în вале este, s. e. вр'ȣnȣ боȣ mopțȣ, кȣ o iȣцеалъ mape, se apȣnкъ ка o sъцеatъ пе dînsȣлȣ шi în kîte-ва minȣte л'а шi mînкatȣ кȣ пелле шi кȣ oase шi аȣ кȣpъцatȣ лoкȣлȣ întp'atîtȣ în kîtȣ нȣ noate sъ zікъ nimini къ înainte кȣ пȣцiне minȣte a fostȣ aічĭ вр'ȣnȣ боȣ mopțȣ. De aчeea aчeste animaле sîntȣ foapte stimate de кътpe лoкȣitopiĭ d'аколо, fiindȣ къ кȣpъцъ цара de feлȣpimĭ de kadaвpe. Aчeste animaле нȣ kînțъ, нȣ stpiгъ шi tpъеsкȣ întp'o țъчере каmȣ neîntрepȣnțъ.

Kondopȣлȣ este пasepea sбȣpъtoape чеа maĭ mape, къчĭ este de doъ opĭ maĭ mape de kîtȣ вȣлtȣpȣлȣ, e foapte кȣpaцiosȣ ape okiĭ negpiĭ шi ведереа лȣĭ e пътpȣnzъtoape neste mъsȣpъ, нȣ tpъеште în пъdȣрĭ къчĭ n'ape аколо лoкȣ ка sъ 'шi întinzъ apiпеле sале челле цiганtiче, чі tpъеште пе вîpfȣpiле mȣнцiлорȣ în Hilia шi Peru (Amepiка). Fорца лȣĭ e аша de mape în kîtȣ кȣ чioкȣлȣ лȣĭ гъвреште пеллеа боȣлȣĭ; doĭ kondȣрĭ noate sъ omoape шi sъ mъnînче ȣnȣ боȣ, eĭ atakъ кiapȣ шi oamenĭ. Dapъ спре feрiчipea лoкȣitopiлорȣ de аколо, esistъ пȣцinĭ kondopĭ în лȣme; кiapȣ ȣnȣ mînzȣ, ȣnȣ віцелȣ noate ȣnȣ kondopȣ, sъ pidiче în гiapеле sале în aepȣ шi sъ sбoape кȣ dînsȣл foapte depapte; аколо începȣ sъ snapгъ okiĭ animaлелорȣ nenopoчite kapĭ аȣ къzȣtȣ în пȣtepea лорȣ, пе ȣpтъ кȣ o кpȣzime mape ле taie în бȣкъцĭ шi ле mъnînкъ, kondopiĭ пpeфеpъ kapnea віе шi papȣ mъnînкъ mopțъчiȣne. Kîndȣ вѣdȣ вр'ȣnȣ animaлȣ, kaȣtъ a-лȣ atъцi кȣ stpiгъpiле лорȣ. Femeлa e maĭ mікъ de kîtȣ бъpбatȣлȣ, ea-шi fаче кȣiбȣлȣ sъȣ mape пentpȣ къ oȣъле sале sîntȣ аша de mapĭ ка шi але stpȣцȣлȣĭ. Kîndȣ вopȣ oamenii sъ npinzъ aчeste пasepĭ, fакȣ din пъmînțȣ галбенȣ лiпiчiosȣ fiгȣрĭ de копiĭ, anoĭ aчeste пasepĭ възîndȣ fiгȣpiле, se apȣnкъ asȣnpa лорȣ, se лineskȣ шi astȣ-feлiȣ еле sîntȣ npinse.

Карактереле ачелеĭ sîntȣ: ȣnȣ sборȣ înaлtȣ, o ведере пътpȣnzъtoape, ȣnȣ капȣ гросȣ, apinĭ шi гiapъ foapte tapĭ, o fipe dȣpъ, feроче (sълbatiкъ) шi пекъжiчioasъ. Femeлa e maĭ mape de kîtȣ бъpбatȣлȣ; fiindȣ лiберъ aчeastъ пасере e finъ шi кȣpaцioasъ, dapъ fiindȣ pobiтъ перde mȣлtȣ dintp'aчeste калiтъцĭ. Бъpбatȣлȣ шi femeлa roneskȣ totȣ de odatъ. Ачела tpъеште mȣлtȣ (ка o sȣtъ de anĭ). Se цine în mȣnцĭ înaлцĭ ȣnde fаче ȣnȣ кȣiбȣ гросȣ, ȣnde femeлa depȣne doъ oȣъ; пȣiĭ de акȣiлъ, dȣne naшtepea лорȣ sîntȣ албĭ, пе ȣpтъ se fакȣ галбенĭ; акȣiлa нȣ беа anъ nічĭ odatъ, шi kîndȣ-ĭ e sete беа sînџеле animaлелорȣ віĭ пе kapĭ ле sfîшie; акȣiлa нȣ se teme de fpiгȣ, tpъеште sinгȣpatiкъ шi ape o stpiгаpe înгpozitoape. Sîntȣ feлȣpimĭ de snецe de акȣiле, s. e. акȣiлa opdinapъ, A. imnepiaлъ saȣ pегaлъ, A. stpiгъtoape, A. пъtatъ шi A de mape.

Din timпȣpiле челе maї antiче аквiла a fostȣ пpiвitъ ка semnȣлȣ domnieї шi алȣ біpȣinцei.

Fiindȣ къ ȣneле sпeцe din strix локȣeskȣ пe гponiшtї (strix flamula, cacuvaia), шi fiindȣ къ toate пaseplле dintp'aчeste neamȣpї îmвлъ пȣ naї noaпtea, de aчeea se sпepie omȣлȣ de pîndȣ de dînseлe zikindȣ къ ȣnde se apatъ aчeste пasepї, în kasa aчeea tpeвȣe sъ moapъ чine-вa; dapъ aчeasta e o sȣnepstiцie; însъ шi пasepiле se sпepie de strix, de aчeea kindȣ se apatъ zioa este rȣnitъ шi maлtpalatъ de toate челе-лале пasepї шi kiapȣ шi de челе maї miчї, къчї strix пȣ пoate sъ fakъ *nimikȣ* zioa fiindȣ къ пȣ вede. Stpїxȣлȣi-ї плаче a faче пiшte гpimase (цestikȣлацiȣnї) foapte pidikȣле; aчeste пasepї пъstpeazъ пpada лopȣ maї mȣлtȣ timпȣ, adikъ kindȣ ле-aȣ pъmasȣ чeвa kapne, o пȣne în пелле întp'ȣnȣ *локȣ peчe шi ȣskatȣ ка sъ пȣ se stpiчe kapnea.*

Spix вȣво (grand duc) saȣ воȣлȣ de noaпte; okiї sъї sîntȣ aшa de simцitopї în kitȣ пȣ пoate sȣfepi *лȣmina zilei*, пȣmaї în kpeпȣskȣлъ saȣ kîndȣ лȣmineazъ лȣna atȣnчї еле esȣ dȣпe пpadъ. Aшa dapъ în nonцї opdinapie aчeste пasepї пotȣ sъ îmвле dȣпe пȣtpipea лopȣ пȣmaї o opъ din kpeпȣskȣла de seapa шi ка o opъ ла aȣpopa de dimineaцa, къчї în întȣnepikȣ еле пȣ въdȣ ка челе алte animaле; aчeste пasepї se цinȣ în stînчї шi în pȣine; papȣ пe kpȣчiле вiзepiчiлopȣ de пpin sete; este foapte îngpiжitoape пentpȣ пȣiї sъї шi ле adȣче mȣлtъ demînkape, adikъ ieпȣpї tinepї, шoapeчї, шepпї, вpoaшte, вpoaшte цestoase шчл. Toate aчestea шi opї-че гъseшte din feлȣлȣ de kapne o dȣче ла kȣївȣлȣ în kape depȣne ea oȣле. Kîndȣ гъseшte mȣлtъ пȣtpipe d'o datъ, pъmъшiцеле ле пъstpeazъ înвълindȣ-ле în пелле ка sъ пȣ se îmпȣцъ.— *Hibou* saȣ moyen duc e maї mikȣ, seamъпъ în oвiчeiȣpiле saле kȣ челе пpeчedinte, însъ ape oвiчeiȣ a depȣne oȣъле saле întp'ȣnȣ kȣївȣ stpeinȣ.— *Scops* saȣ petit-duc este sпeцa чoa maї mikъ dintpe вȣfniцe kȣ *пeпe* eшite afapъ ла amîndoъ лatȣpiле kopпȣлȣї ка пiшte ȣpekї.— Dapъ dintpe вȣfniцеле fъpъ asemenea ȣpekї, вomȣ ziче чeвa шi desppe челе ȣpmъtoape:

Stpix алȣко (Holotte) de колоape neagpъ, kȣ okiї negpї, вapa se цine în пъdȣpї, ieapna вine în sate.— *Stpix stridula sive* noctua (chat-huant) de колоape poшioapъ, kȣ okiї аллastpї doapme пe пiчioape, шi kîndȣ doapme sfopъie întokmaї ка ȣnȣ omȣ шi skoate пiшte stpiгъpї „xo, xo“; se цine în клопotniцеле вiзepiчелopȣ.

Strix flâmula (effraie) de колоape алвъ saȣ галвeпъ, kȣ okiї пoptoкалiї, stpiгъ noaпtea întp'ȣnȣ modȣ îngpozitopȣ „kpeї, гpeї.“— *Strix ufula* (клочeшte) de колоape oakeшъ kȣ okiї галвeпї шi kȣ чiokȣлȣ oakeшȣ; se цine în stînчї, întpe mȣnцї пȣ faче kȣївȣ.— *Strix passerina* (chevechе) de колоapea oakeшъ, kȣ okiї гълвiopї шi kȣ чiokȣлȣ пoptoкалiȣ; este чea maї mikъ din toate; stpiгapea sa este „*aime, xeme.*“— Se цine în stînчї întpe пetpe, în pȣine; aчeastъ пasepe вede вine шi zioa.— Toate aчeste пasepї, maї kȣ seamъ воȣлȣ de noaпte, пpin *fopma лopȣ* neплъkȣtъ, sîntȣ sпaїma чeлopȣ алte пasepї, de aчeea kîndȣ ȣnȣ воȣ de noaпte se apatъ zioa, îndatъ este înkȣnџiȣpatȣ de o *mȣлцime* de пasepї miчї kapi-шї ватȣ жoкȣ de dînsȣлȣ пe kîndȣ еллȣ пȣ пoate sъ se апepe къчї пȣ вede zioa, dapъ în локȣ de апъpape se пekъжeшte, adikъ faче feлȣpimї de гpimase foapte pidikȣле.

Kopвȣлȣ este kȣ totȣлȣ negpȣ пînъ шi kiapȣ чiokȣл шi ȣnгiiле sînt negpe; ape o odoape foapte finъ în kitȣ de depapte simte mopтъчiȣneле, пe kapї totȣ-d'aȣna ле mъnînkъ kȣ o mape пoftъ. Kopвȣлȣ mъnînkъ шi гpъȣnцe, insekte, пeшtї, пasepї, mieлȣшeї, în fine totȣ чe гъseшte, de aчeea kopвȣлȣ este ȣnȣ adeвъpatȣ omniвopiȣ. Femeла depȣne în лȣna лȣї Maptie 5—6 oȣъ вepzї kȣ пete negpe; ea 'шї faче kȣївȣлȣ пe вîpfȣpiле apвopiлopȣ чeлopȣ maї înaлцї, шi клочeшte 20 de zile; în timпȣлȣ aчesta пaptea maskȣлinъ îngpiжeшte de femeлъ, adȣkîndȣ-ї de mînkape шi апъpîndȣ-o de opї-че atakȣ. Пȣiї de kopвȣ kîndȣ sîntȣ пъskȣцї de kȣpîndȣ *sîntȣ* алвї, dapъ пe ȣpmъ se înnegpeskȣ.

Kopвȣлȣ îmвлъ пe пъmîntȣ dapъ пȣ saлtъ ка челе алte пasepї; se înaлцъ kîte odatъ dinколо de пȣopї, шi dakъ se întîmплъ ка пȣopiї sъ fie електpiчї (kîndȣ fȣлџepъ), atȣnчї чiokȣлȣ kopвȣлȣї se apatъ пap' k'apȣ fi de fокȣ. Kopвȣлȣ este kапaвiлȣ d'a fi înвъцatȣ, maї kȣ seamъ d'a skoate feлȣpimї de вopвe; елȣ se aflъ în toate климеле atîtȣ de fpiгȣpoase kîtȣ шi kълdȣpoase.

Чioapa însъ (Corvus cornix, corneille) пȣ este femeла kopвȣлȣї пpekȣmȣ шї-aȣ înkiпȣitȣ ȣпiї din гpeшaлъ, чї este o алtъ sпeцъ deosoвitъ de пasepe.

Ba ȣpma.)

Tinъpitȣ în Tinoгpafia Колeџiȣлȣї Sf. Saвa.